

Lausunto
18.5.2026
Asiantuntijanlausunto HE 66/2026

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
OYS-sairaalapalvelut ja ensihoito
Mirja Annala vt ensihoidon johtaja

Asiantuntijalausunto

HE 66/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua Hallituksen esityksestä eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamiseen liittyvästä lainsäädännön muutoksesta.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen ensihoitopalvelun näkökulmasta hallituksen esitys sisältää merkittäviä muutoksia ensihoitopalvelun järjestämiseen, rahoitukseen ja asiakasmaksuihin. Lausunnossa tarkastellaan erityisesti muutoksen vaikutuksia ensihoitopalvelun järjestämisen rahoituksen riittävyyteen ja asiakasmaksun muutoksen vaikutuksiin.

Keskeisempinä huomioina ovat seuraavat näkökulmat:

Rahoitusmallin muutos ei saa heikentää hyvinvointialueen kokonaisrahoitusmallia.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue arvioi, että ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun siirtyminen heikentää alueen rahoitusta useiden eri mekanismien kautta. Samanaikaisesti sairaalaverkkouudistus sekä päivystystoiminnan, leikkaustoiminnan ja sote-keskusten toiminnalliset muutokset Pohjois-Pohjanmaalla ovat jo muuttaneet ensihoitopalvelun toimintaympäristöä. Alueella on kehitetty laajasti kotiin vietäviä päivystyksellisiä palveluja erityisesti ikääntyvän väestön tarpeisiin, mutta näiden kehittämistoimien vaikutus jää jatkossa todennäköisesti rajalliseksi. Niillä ei voida kattaa lakimuutoksen aiheuttamaa rahoitusvajetta.

Hallituksen esityksen hyvinvointialuekohtaisen vaikutusarvion perusteella Pohjois-Pohjanmaan rahoitus vähenisi 8,21 euroa asukasta kohden, mikä merkitsee useiden miljoonien eurojen rahoitusvajetta. Lisäksi asiakasmaksuihin liittyvät muutokset ja niihin sisältyvät epävarmuudet voivat kasvattaa vajetta entisestään.

Pohjois-Pohjanmaalla on jo jouduttu vähentämään ensihoitovalmiutta. Jos valmiutta joudutaan edelleen supistamaan, se vaarantaa palvelutuotannon. Mikäli rahoitus vähenee arvioidusti 8,21 euroa asukasta kohden eli noin 3,4 miljoonaa euroa ja vähennys kohdistuu ensihoitopalveluun, seurauksena olisi vähintään kolmen ympärivuorokautisen valmiuden poistuminen. Tämä vaarantaisi olennaisesti ensihoitopalvelun tuottamisen.

Nykyinen maailmanpoliittinen turvallisuustilanne edellyttää ensihoitopalvelulta merkittäviä lisäpanostuksia varusteluun ja henkilöstön koulutukseen. Hyvinvointialueille osoitettava erillinen varautumisrahoitus ei kuitenkaan kata näistä toimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia kokonaisuudessaan.

Rahoitusmallin muutokseen liittyvä asiakasmaksumuutos tulee olla selkeä eikä saa heikentää haavoittuvassa asemassa olevien palvelun piiriin hakeutumista.

Lakiesityksen mukaan nykyinen omavastuumalli korvautuu asiakasmaksuilla, joita voidaan periä nykyistä laajemmin ja jonka lisäksi asiakasmaksu voi olla korkeampi kuin nykyinen omavastuumaksu. Lakiesityksessä mainitaan, että asiakasmaksumuutos ja maksukorotus tulee lisäämään hyvinvointialueen rahoitusta. Vaikutusarvioinnissa ei ole otettu riittävästi huomioon asiakasmaksukaton nopeaa täyttymistä ja sen aiheuttamaa tosiasiallisesti heikentävää vaikutusta toteutuvaan rahoitukseen.

Ensihoidon potilaskontakteista merkittävä osa kohdistuu työvoiman ulkopuolella oleviin henkilöihin, joiden toimeentulo on vaarantunut. Tällä muutoksella voi olla vaikutuksia toimeentuloon ja voi lisätä ulosottojen määrää. Pohde on huolissaan nykyisen sairaankuljetuksen omavastuuosuuden siis tulevan ensihoidon asiakasmaksun merkittävästä korotuksesta.

Ensihoidon asiakasmaksujen perusteet tulevat olla yksiselitteiset ja selkeät. Ensihoidossa potilaan saattaa kohdata ammattitutkinnon suorittanut ensihoitaja työpari, joka tekee potilaalle tilan arvion. Asiaksmaksuperusteen tulisi täytyä, kun ensihoito tekee potilaalle hoidon tarpeen arvion/tilan arvion riippumatta siitä kuka hätäkeskuksen on aktivoinut. Tarkennus saattaa myös olla tarpeen tilanteissa, joissa asiakas ei itse ole kokenut hoitoa tarvitsevänsä tai asiakas ei ole kyennyt/ymmärtänyt kieltäytyä palvelusta jo ennen hoidon tarpeen arviointia.

Muualta laskutettava ensihoitopalvelu ja sen hinnoittelu

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue on huolissaan ensihoitopalvelun muualta laskeuttavien hinnoittelun siirtymisestä hyvinvointialueiden vastuulle. Tämä voi johtaa samankaltaisen palvelun epätarkoituksenmukaiseen ja epätasa-arvoiseen hinnoitteluun. Hinnoitteluun tullaan tarvitsemaan kansallista ohjausta.

Mikäli jokaiselle hyvinvointialueelle muodostuu omanlainen hinnoittelu, tietojärjestelmäkulut voivat nousta hyvinkin merkittäviksi. Laskutusjärjestelmien toimittajia on rajallinen määrä, joten jokaiselle hyvinvointialueelle räätälöity hinnoittelu hidastaa tietojärjestelmän toteuttamisen aikataulun.

Yhteenveto

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue pitää hallituksen esityksen tavoitteita järjestämisvastuun selkeyttämisestä ja monikanavarahoituksen purkamisesta odotettuna ja perusteltuna muutoksena.

Samalla hyvinvointialue korostaa, että:

- rahoituksen tulee vastata todellista kustannustasoa
- ensihoitopalvelun tuottaminen tulee turvata
- hyvinvointialueiden välisen laskutuksen ja hinnoittelun perusteiden tulee olla mahdollisimman yhdenmukaisia
- uudistuksen vaikutuksia tulee seurata hyvinvointialueittain

Lausunto

18.5.2026

Asiantuntijanlausunto HE 66/2026

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue katsoo, että uudistuksen toimeenpanossa tulee varmistaa, ettei muutos johda ensihoidon palvelutason heikentymiseen tai kustannusten jäämiseen hyvinvointialueiden katettavaksi ilman vastaavaa rahoitusta.

Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue pitää hallituksen esityksen vaikutusarviossa esitettyä noin 8,21%:n/ asukas (3,4 milj.€) rahoituksen vähenemistä merkittävänä, eikä hyvinvointialue pidä sitä kohtuullisena suhteessa järjestämis- ja kustannusvastuuseen. Nykyinen ensihoitopalvelun tuotantotapa ja -mallit ovat jo nyt lakiesityksen mukaista arkipäivää, joten pelkona on rahoituksen riittämättömyys ja palveluntuotannon vaarantuminen. Miljoonilla euroilla vähenevä rahoitus ja sen kattaminen asiakasmaksuilla ja muualta laskutettavien tehtävien tuloilla sisältää liian suuria epävarmuustekijöitä, joita ei lakiesityksen vaikutusarvioinnissa ole otettu riittävällä tavalla huomioon.

Oulussa 18.5.2026

Täydennetty 22.5.2026

Mirja Annala

vt ensihoidon johtaja

OYS ensihoito

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue